

KELTAINEN KIRJASTO

The book cover features a central collage of eyes. A large, detailed eye with dark hair and light skin is the focal point, looking upwards and to the right. It is surrounded by several other eyes, some of which are closed or partially obscured, rendered in a desaturated, blue-grey tone. The background is a complex, multi-colored pixelated pattern in shades of red, yellow, green, and blue. The author's name 'HARUKI MURAKAMI' is printed in large, white, sans-serif capital letters across the upper half of the cover.

HARUKI
MURAKAMI

PIMEÄN
JÄLKEEN

KELTAINEN KIRJASTO

HARUKI MURAKAMI:

- Suuri lammasseikkailu (1982, suom. 1993)
Sputnik-rakastettuni (1999, suom. 2003)
Kafka rannalla (2002, suom. 2009)
Norwegian Wood (1987, suom. 2012)
1Q84 (osat 1 ja 2 2009, osa 3 2010, suom. 2013)
Värittömän miehen vaellusvuodet (2013, suom. 2014)
Maailmanloppu ja ihmema (1985, suom. 2015)
Miehiä ilman naisia (2014, suom. 2016)
Rajasta etelään, auringosta länteen (1992, suom. 2017)
Komtuurin surma (2017, suom. 2018)
Tanssi tanssi tanssi (1988, suom. 2019)
Pimeän jälkeen (2004, suom. 2020)

HARUKI MURAKAMI

Pimeän jälkeen

Suomentanut

ANTTI VALKAMA

TAMMI
HELSINKI

Japaninkielinen alkuteos *Afuta Daku* ilmestyi 2004.
Copyright © 2004 by Haruki Murakami
Originally published by Kodansa L.t.d.
Suomenkielinen laitos © Antti Valkama ja Tammi 2020
Tammi on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä.
Painettu EU:ssa
ISBN 978-952-04-2010-9

1

23.56

Edessämme näemme kaupungin hahmon.

Tarkastelemme maisemaa yötaivaalla liitävän linnun silmin. Laajassa näkökentässämme kaupunki tuo mieleen jonkin valtavan olennon. Tai kokonaisuuden, joka on muodostunut monien eliöiden kietoutuessa yhteen. Lukemattomat verisuonet ojentuvat tämän vaikeasti hahmotettavan ruumiin äärimmäisiin sopukoihin saakka kuljettaen verta ja vaihtaen vanhojen solujen tilalle uusia. Ne lähettävät uutta informaatiota ja korjaavat pois vanhaa. Lähettävät uutta kulutusta ja korjaavat pois vanhaa. Lähettävät uusia ristiriitaisuuksia ja korjaavat pois vanhoja. Ruumis välkkyy, kuumenee ja kiemurtelee suonten sykkeen tahdissa. Kohta on keskiyö. Kiivaimman liikkeen vaihe on jo ohitettu, mutta elintoimintoja ylläpitävä perusaineenvaihdunta jatkuu taukoamatta. Kaupungin jyrinä on alati läsnä *basso continuona*. Se on monotoninen,

ei kohoakaan eikä madallu, mutta sisältää silti jonkin aavistuksen tulevasta.

Katseemme valitsee alueen, johon on kerääntynyt tavallista enemmän valoja, ja kohdistuu sinne. Alamme hiljaa laskeutua polttopistettä kohti. Siellä odottaa värikäs neonvalojen meri, ostos- ja huvittelualueena tunnettu seutu. Kerrostalojen seiniin kiinnitettyt valtavat digitaaliset näytöt vaikenivat vuorokauden vaihtuessa, mutta liikkeiden ovilla kaiuttimet sylkeivät yhä väsymättä rapmusiikille ominaista liioiteltua bassonjytkettä. Suuri pelihalli täynnä nuorisoa. Räikeitä elektronisia ääniä. Nähtävästi iltaa istumassa ollut opiskelijaryhmä. Hiuksensa kirkkaan kullanvärisiksi värjänneet alle parikymppiset tytöt, joiden minihameet paljastavat hyvässä kunnossa olevat jalat miltei kokonaan. Valkokaulustyöläiset, jotka ylittävät suojateiden sikermää kiireisin askelin ehtiäkseen illan viimeiseen junaan. Karaokepaikkojen sisäänheittäjät ovat aktiivisina vielä tähänkin aikaan. Silmiinpistävä musta farmariauto lipuu hitaasti pitkin katuja, kuin arvioisi tarkkaan kaupungin tarjontaa. Lasit on tummennettu kalvoilla sysimustiksi. Auto tuo mieleen jonkin erikoisella ulkokuorella ja elimistöllä varustetun syvänmeren otuksen. Kaksi nuorta poliisia kävelee partioimassa, molemmilla jännittynyt ilme kasvoillaan. Harva kiinnittää heihin huomiota. Tähän vuorokaudenaikaan kaupungin elämää ohjaavat sen omat toimintaperiaatteet. Vuodenaika on loppusyksy. Vaikka tuulta ei ole, ilma on vilpoista. Päivämäärän vaihtumiseen on enää pieni hetki.

Olemme sisällä *Denny's*-ravintolassa.

Valaistus on mielikuvitukseton mutta riittävä, sisustus ja astiat ilmeettömiä, pohjapiirros ravintolasuunnittelun huippuammattilaisten tarkkaan laskelmoima, taustamusiikki hiljaista ja harmitonta. Henkilökunta on koulutettu toimimaan tismalleen yrityksen asiakaspalveluohjesäännön mukaisesti. ”Tervetuloa Denny’siin!” Koko ravintola rakentuu anonyymeista, persoonattomista osasista, jotka voidaan milloin tahansa korvata uusilla. Tällä hetkellä asiakaspaikkoja ei ole liiemmästi vapaana.

Katseemme kiertää ensin salin ympäri ja kiinnittyy sitten ikkunapaikalla istuvaan tyttöön. Miksi juuri hänen? Miksi ei johonkuhun toiseen? Emme osaa selittää. Jostain syystä tyttö kuitenkin vetää katseemme puoleensa. Varsin luonnollisesti. Hän istuu neljän hengen pöydässä ja lukee kirjaa. Harmaa huppari ja siniset farkut, varmaankin monen pesukerran haalistamat keltaiset lenkkitosut. Viereisen tuolin selkänojalle on ripustettu baseball-takki. Sekään ei näytä kovin uudelta. Iältään tyttö voisi olla tuore opiskelija. Ei enää lukiolainen, mutta lukiolaisen tuntua on vielä hiukan jäljellä. Musta, lyhyt ja suora tukka. Ehostusta niukasti, ei koruja. Kapeat, pienet kasvot, tummanvihreäsankaiset silmälasit. Kulmakarvojen väliin ilmestyy silloin tällöin vakavamielinen ryppy.

Tyttö lukee varsin keskittyneesti. Katse irtoaa kirjan sivuilta vain harvoin. Teos on paksu ja kovakantinen. Sen päällä on vielä kirjakaupan suojapaperi, joten nimeä ei näy. Tytön totisesta ilmeestä päätellen sisältö saattaa olla

jotakin tiukan asiallista. Hän ei näytä lukevan ahmien vaan joka rivin huolellisesti pureksien.

Pöydällä on kahvimuki sekä tuhkakuppi. Jälkimmäisen vieressä tummansininen baseball-lippis. B niin kuin Boston Red Sox. Lakki on ehkä hivenen liian iso tytölle. Viereiselle tuolille on laskettu ruskea olkalaukku. Laukun pullistumista voisi olettaa, että sisälle on sullottu nopeasti kaikkea, mitä vain on tullut mieleen. Välillä tyttö tarttuu mukiinsa ja vie sen huulilleen, mutta ei vaikuta siltä, että hän erityisesti nauttisi juomastaan. Eteen asetetun kupin tyhjentäminen on hänelle pelkkä tehtävä, joka kuuluu suorittaa loppuun. Nyt, kuin yhtäkkiä muistaisi asian, hän laittaa suuhunsa savukkeen ja sytyttää sen muovisella sytyttimellä. Siristää silmiään, puhalttaa savua ilmaan, panne savukkeen tuhkakuppiin ja sivelee sitten etusormilla ohimoitaan, kuin tynnyttelisi alkavan päänsäryn enteitä.

Taustalla vaimeana soiva kappale on Percy Faithin orkesterin esittämä *Go Away Little Girl*. Kukaan ei, tietenkään, kiinnitä siihen huomiota. Öisessä Denny'sissä on monenlaisia ihmisiä syömässä ja kahvia juomassa, mutta siinä joukossa tyttö on ainoa yksin istuva naisasiakas. Silloin tällöin hän kohottaa katseensa kirjasta ja vilkaisee rannekelloaan. Aika ei kuitenkaan tunnu etenevän riittävällä vauhdilla. Ei silti näytä siltä, että tyttö odottaisi jotakuta saapuvaksi. Hän ei katsele ympäri salia eikä luo silmäyksiä oven suuntaan. Lukee vain, sytyttää toisinaan savukkeen tai siemaisee kahvia, ja toivoo ajan kuluvan mahdollisimman nopeasti. Siitä huolimatta auringon-nousuun on vielä melkoisesti aikaa.

Tyttö keskeyttää lukemisen ja katsoo ulos ikkunasta. Toisesta kerroksesta on hyvä näkymä alas vilkkaalle kadulle. Se on tähänkin aikaan varsin hyvin valaistu ja ihmisiä on liikkeellä runsaasti. Ihmisiä, joilla on päämäärä. Ihmisiä, joilla ei ole päämäärää. Ihmisiä, joilla on tavoite. Ihmisiä, joilla ei ole tavoitetta. Ihmisiä, jotka tahtoisivat hidastaa ajan kulua. Ihmisiä, jotka tahtoisivat hoputtaa aikaa eteenpäin. Katseltuaan hetken sirpaleista näkymää tyttö hengittää muutaman kerran syvään ja palaa taas kirjansa pariin. Ojentaa kättään kahvikuppia kohti. Tuhkakupissa lepäävä savuke, josta on vedetty vain muutama henkonen, muuttuu vähitellen suorakaiteen muotoiseksi tuhkakasaksi.

Automaattiovi liukuu auki ja ravintolaan astuu pitkänhuiskea nuori mies. Hänellä on yllään musta puolipitkä nahkatakki, ryppyiset oliivinvihreät chinot sekä ruskeat varsikengät. Tukka on melko pitkä ja sieltä täältä pörössä. Kenties miehellä ei viime päivinä vain ole sattunut olemaan aikaa sen pesuun. Kenties hän on juuri äskettäin ryöminyt tiheän pensaikon läpi. Tai kenties hiusten sekaisuus on hänelle luonnollinen, mieltä rauhoittava tila. Mies on hoikka, mutta se näyttäisi pikemminkin johtuvan ravinteiden puutteesta kuin hyvästä kunnosta. Olallaan hän kantaa suurta soitinkoteloä. Jokin puhallinsoitin. Sen lisäksi hänellä on mukanaan nuhrainen kangaskassi. Siihen on näemmä ahdettu nuottivihkoja ja muuta ohutta tavaraa. Oikean posken yläpuolella on huomiota herättävä, syvä arpi. Lyhyt, kuin jollakin terävällä

esineellä kaiverrettu. Arpi on ainoa silmiinpistävä seikka. Muutoin hän on kuin kuka tahansa nuorukainen. Eksykseen joutunut sekarotuinen lemmikkikoira, hyväluontoinen mutta hiukan omissa maailmoissaan elävä – sellaisen vaikutelman miehestä saa.

Tarjoilijatar tulee miehen luo ja lähtee ohjaamaan häntä pöytään salin perälle. He ohittavat lukevan tytön. Sitten nuorukainen seisahtuu, kuin olisi muistanut jotakin. Hän perääntyy verkkaisesti, taaksepäin kelattavan filmin lailla, ja palaa tytön pöydän kohdalle. Hän kallistaa päätään ja katsoo tyttöä kiinnostuneesti. Seuraa aivojensa muistijälkiä. Mieleen palauttamisessa kestää jonkin aikaa. Hän vaikuttaa olevan sitä tyyppiä, jolta mikä tahansa vie aikaa.

Tyttö aistii läsnäolon, nostaa päätään, siristää silmiään ja katsoo pöydän vieressä seisovaa miestä. Tämä on pitkä, joten tyttö joutuu katsomaan ylöspäin. Katset kohtaavat. Mies hymyilee ystävällisesti. Hymyn tarkoituksena on ilmaista, että hänellä ei ole pahoja aikeita.

Mies puhuu. ”Kuule, anteeksi jos erehdyn, mutta mahdatko olla Asai Erin pikkusisko?”

Tyttö ei vastaa. Hän katsoo miestä kuin pihan perällä olevaa pensasta, joka on päässyt kasvamaan liian tuuheaksi.

”Olemme tavanneet kerran aiemmin”, mies jatkaa. ”Sinun nimesi on, tuota, Yuri, eikö niin. Ensimmäinen tavu oli eri kuin siskollasi.”

Katse koko ajan varautuneena tyttö korjaa virheen lyhyesti. ”Mari.”

Mies kohottaa etusormensa ilmaan. ”Niin tosiaan, Marihan se. Eri ja Mari. Yhden tavun ero. Et varmaan enää muista minua?”

Mari kallistaa päätään aavistuksen verran. Vaikea sanoa, onko se myöntävä vai kieltävä ele. Hän ottaa lasit päästään ja panee ne kahvikupin viereen.

Tarjoilijakin palaa heidän luokseen. ”Oletteko samaa seuruetta?”

”Kyllä vain”, nuorukainen vastaa.

Tarjoilijatar asettaa ruokalistan pöydälle. Mies istuu Maria vastapäätä ja sijoittaa soitinkotelon viereiselle tuolille. Sen jälkeen, kuin asia olisi vasta nyt muistunut mieleen, hän kysyy Marilta: ”Sopiiko, että istahdan tähän vähäksi aikaa? Häivyn heti, kun olen syönyt. Minulla on tapaaminen toisaalla.”

Mari rypistää kulmiaan kevyesti. ”Eikö tuo kysymys pitäisi esittää ennen istumista?”

Mies pohtii Marin sanoja. ”Odotatko jotakuta?”

”En minä sitä tarkoita.”

”Eli viittaat siis käytöstapoihin.”

”Kyllä.”

Mies nyökkää. ”Totta puhut, minun olisi pitänyt kysyä ensin. Anteeksi. Mutta täällä on täyttä, enkä viivy pitkään. Sopiiko?”

Mari kohauttaa pienieleisesti olkapäitään. Ihan miten haluat, hän tuntuu viestittävän. Mies avaa ruokalistan ja silmäilee sitä. ”Joko söit?”

”Ei ole nälkä.”

Miettiväinen ilme kasvoillaan mies selaa ruokalistan

läpi, läväyttää sen kiinni ja panee takaisin pöydälle. ”Totta puhuen ei olisi ollut tarvetta edes vilkaista tuota. Kunhan teeskentelen lukevani.”

Mari ei sano mitään.

”En tilaa täällä oikeastaan muuta kuin kanasalaattia. Olen päättänyt niin. Mielestäni kanasalaatti on Denny’sin ainoa syömisen arvoinen ruoka. Olen kyllä kokeillut melkein kaikkea listalta löytyvää. Oletko sinä syönyt täällä kanasalaattia?”

Mari pudistaa päätään.

”Ei yhtään hassumpaa. Kanasalaatti ja rapeaa paahtoleipää. Muuta en Denny’sissä syö.”

”Minkä takia sitten vaivaudut katsomaan ruokalistaa?”

Nuorukainen venyttää sormella silmäkulmaansa. ”Mieti nyt. Eikö tunnukin aika surkealta, jos joku asetelee Denny’siin ja tilaa kanasalaatin edes vilkaisematta listaa? Sehän on melkein kuin julistaisi, että käy täällä silkasta kanasalaatin syömisen riemusta. Siksi avaan aina ruokalistan, olen miettivinäni vaihtoehtoja ja sitten muka päädyn salaattiin.”

Kun tarjoilijatar tuo vesikannun, mies tilaa kanasalaatin ja rapeaksi paahdettua leipää. ”Mahdollisimman rapeaa”, hän painottaa. ”Melkein kärehtänyttä mutta ei ihan.” Lisäksi hän tilaa kahvin aterian päätteeksi. Tarjoilijattarella on käsissään laite, johon hän syöttää tilauksen. Hän vielä toistaa sen ääneen varmistukseksi.

”Ja sitten vielä tänne lisää kahvia, näköjään”, sanoo mies osoittaen Marin kuppia.

”Selvä on. Tuon kahvia aivan kohta.”

Mies katselee, kun tarjoilijatar kävelee pois.

”Etkö välitä kanasta?” mies kysyy.

”Ei minulla mitään sitä vastaan ole”, Mari sanoo. ”En kuitenkaan yleensä tilaa sitä, kun syön ulkona.”

”Miksi et?”

”Ketjuravintoloissa tarjottaviin kanoihin on yleensä tungettu kasvattamoissa ties mitä aineita. Kasvu-hormoneita ja sen sellaista. Linnut elävät ahtaissa häkeissä, saavat rokotuksia, syövät rehua jossa on kemiallisia lisäaineita ja lopulta päätyvät liukuhihnalle, jolla kone vääntää niiltä niskat nurin ja toinen kone höyhentää ne.”

”Ohhoh!” tokaisee mies. Ja hymyilee sitten. Se saa uurteet silmäkulmissa syvenemään. ”Kanasalaattia George Orwellin tapaan.”

Marin silmät kapenevat, kun hän tuijottaa miestä. Hän ei osaa päätellä, irvaileeko tämä hänelle vai ei.

”Mutta joka tapauksessa tämän paikan kanasalaatti ei ole hassumpaa. Ihan totta.” Niin sanottuaan mies riisuu viimein nahkatakkin ja taittelee sen viereiselle istuimelle. Sitten hän hieroo käsiään yhteen pöydän yllä. Takin alta paljastuu vihreä villapusero, jossa on pyöreä kaula-aukko. Kuten miehen tukka, myös pusero on sieltä täältä pörössä. Hän lienee niitä ihmisiä, jotka eivät suuremmin kiinnitä huomiota ulkoasuunsa.

”Tapasimme viimeksi hotellin uima-altaalla Shinagawassa, eikö niin? Kesällä kaksi vuotta sitten. Muistatko?”

”Hämärästi.”

”Paikalla olivat minun ystäväni, sinun isosiskosi, sinä ja kaupan päälle myös minä. Kaikkiaan neljä henkeä. Me

muut olimme vasta aloittaneet yliopistossa, sinä taisit käydä lukion toista luokkaa. Niinhän?”

Mari nyökkää välinpitämättömästi.

”Siihen aikaan ystäväni ja siskosi tapailivat toisiaan, ja minut kysyttiin mukaan jonkinlaisille tuplatreffeille. Ystäväni oli hommannut jostakin neljä lippua hotellin altaalle. Ja siskosi toi mukanaan sinut. Mutta et pahemmin jutellut, pysyit vain vedessä ja uit kuin kasvuikäinen delfini. Sen jälkeen menimme vielä nelistään hotellin kahvilaan ja söimme jäätelöt. Sinä tilasit persikkamelban.”

Mari kurtistaa kulmiaan. ”Miten voit muistaa noin pienen yksityiskohdan?”

”En ollut ikinä käynyt treffeillä persikkamelbaa syövän tytön kanssa. Ja tietenkin myös siksi, että olit nätti.”

Mari katsoo miestä ilmeettömästi. ”Valehtelet. Sinähän tuijottelit koko ajan siskoani.”

”Tosiaanko?”

Marin äänettämyys käy vastauksesta.

”Asia saattoi kenties olla niin”, mies myöntää. ”Jostain syystä muistan hyvin sen, että hänellä oli yllään tosi niukka uimapuku.”

Mari ottaa rasiasta savukkeen, vie sen suuhunsa ja syyttää syyttimellä.

”Kuule”, mies sanoo. ”En nyt mitenkään yritä puolustella Denny’siä, mutta jos vertaa sitä, että syö kanasalaattia, jossa *saattaa* olla jokin ongelma, siihen, että polttaa askin tupakkaa, niin kyllä jälkimmäinen on paljon haitallisempaa terveydelle. Eikö vain?”

Mari sivuuttaa kysymyksen.

”Yhden toisen tytön piti tulla mukaan silloin, mutta hän alkoi viime hetkellä voida huonosti. Siksi minut kiskottiin väkisin tilalle. Aukkoa paikkaamaan”, Mari ilmoittaa.

”Siksi siis et ollut erityisen hyvällä tuulella.”

”Muistan sinut kyllä.”

”Ihan tosi?”

Mari vie sormensa oikealle poskelleen.

Mies koskettaa syvää arpea kasvoissaan. ”Ai, tämäkö. Ajoin lapsena pyörällä kovaa vauhtia ja epäonnistuin käännöksessä alamäessä. Kaksi senttiä toiseen suuntaan, niin olisin menettänyt näön oikeasta silmästä. Myös korvalehti muutti muotoaan, haluatko nähdä?”

Mari irvistää ja pudistaa päätään.

Tarjoilijatar tuo pöytään kanasalaatin ja paahtoleivän. Kaataa kahvia Marin kuppiin. Kysyy, olihan kaikki tässä. Mies tarttuu haarukkaan ja veitseen ja alkaa tottunein elkein syödä salaattiaan. Sitten hän ottaa käteensä leivän ja tarkastelee sitä. Kurtistaa kulmiaan.

”Kuinka paljon rapea-sanaa painotankin, en ikinä saa paahtoleipää tilaukseni mukaisena. Omituinen juttu. Japanilaisen ahkeruuden, korkean teknologian kulttuurimme ja Denny’s-ketjun johtotähtenään pitämän markkinafundamentalismin yhdistelmällä luulisi paahtoleivän rapeaksi paistamisen sujuvan vaikeuksista. Vai mitä? Miksihän se ei kaikesta huolimatta onnistu? Mitä arvoa on sivilisaatiolla, joka ei kykene tuottamaan edes yhtä kunnolla paahtettua leipää?”

Mari ei reagoi vuodatukseen.

”Siskosi tosiaan oli melkoinen kaunotar”, toteaa mies, kuin juttelisi itsekseen.

Mari kohottaa katseensa. ”Miksi sanot sen menneessä muodossa?”

”Miksikö... Sen takia vain, että puhun menneistä ajoista. En yrittänyt ottaa kantaa siihen, onko hän tällä hetkellä kaunis vai ei.”

”Hän on yhä kaunis.”

”Sepä hienoa. Mutta suoraan sanottuna en tunne Asai Eriä kovin hyvin. Vaikka olimme lukiossa vuoden samalla luokalla, emme jutelleet kuin nimeksi. Tai ehkä parempi kuvaus olisi se, että hän ei vaivautunut juttelemaan minulle.”

”Oletko kuitenkin kiinnostunut hänestä?”

Haarukka ja veitsi pysähtyvät ilmaan. Mies miettii asiaa. ”Oikeastaan kyse on älyllisestä uteliaisuudesta.”

”Älyllisestä uteliaisuudesta?”

”Olisi hauska tietää, miltä mahtaisi tuntua, jos saisi tapailla sellaista kaunotarta. Jotain sellaista. Onhan hän sentään valokuvamalli ja kaikkea.”

”Sekö on *älyllistä uteliaisuutta*?”

”Yhdenlaista sellaista, kyllä.”

”Mutta silloin siis Erin kanssa seurusteli ystäväsi, ja sinä olit vain seuralaisena?”

Mies nyökkää, suu täynnä ruokaa. Hän pureskelee huolellisesti, kiireettä.

”En ole kovin huomiota herättävää tyyppiä. Parrasvaloissa olo ei sovi minulle. Olen enemmän omiani

lisukkeena. Kuin coleslaw tai ranskalaiset, tai se toinen Wham!-kaveri.”

”Ja siksi jouduit minun parikseni.”

”Olit sinäkin kyllä varsin söpö.”

”Onko mieltymys menneeseen aikamuotoon jokin persoonallisuuteesi kuuluva juttu?”

Mies hymyilee. ”Ei suinkaan. Kuvaan vain senhetkisiä tuntemuksiani avoimesti, tämän hetken näkökulmasta. Olit varsin söpö. Oikeasti. Vaikka et suostunutkaan puhumaan kanssani kuin muutaman sanan.”

Mies asettaa haarukan ja veitsen lautaselle ja juo lasista vettä. Pyyhkii suupieliään paperipyyhkeeseen.

”Siksi kysyinkin siitä Asai Eriltä, sillä välin kun sinä uit. Että miksihän pikkusiskosi ei suostu puhumaan minulle, mahtaako minussa olla jotain vialla.”

”Mitä hän vastasi?”

”Kertoi, että et yleensääkään juttele ihmisille omasta aloitteestasi. Että olet hiukan omalaatuinen tapaus, joka japanilaisuudestaan huolimatta käyttää melkein enemmän kiinaa kuin japania. Siksi ei tarvinnut murehtia. Ei minussa luultavasti mitään erityistä vikaa ollut.”

Mari on vaiti ja tumpkaa savukkeensa tuhkakuppiin.

”Minussa ei siis ollut mitään erityistä vikaa?”

Mari miettii hetken. ”En muista kovin tarkkaan, mutta luulisin, että sinussa ei ollut mitään vialla.”

”Hyvä sitten. Juttu tosiaan vaivasi minua. Totta kai minussa on vikojakin, mutta ne ovat, tiedäthän, sisäisiä ongelmia. Olisi hankalaa, jos ne paistaisivat läpi kenen tahansa silmiin. Etenkin kesäisellä uima-altaalla.”

Mari katsoo puhekuppaniaan kasvoihin, kuin tarkistaisi jotakin. ”Luulisin, että en havainnut mitään erityisiä sisäisiä ongelmia.”

”Helpottavaa kuulla.”

”Nimeä en saa mieleeni”, Mari sanoo.

”Minun nimeäni?”

”Niin.”

Mies pudistaa päätään. ”Sen voi hyvin unohtaa. Nimi on sangen banaali. Itsekin miltei haluaisin unohtaa sen joskus. Mutta eipä omaa nimeä tuosta vain unohdeta. Toisten ihmisten nimet kyllä häipyvät mielestä vaivatta, ihan riippumatta siitä, olisiko ne syytä muistaa vai ei.”

Mies vilkaisee ulos ikkunasta, kuin etsien katseellaan jotakin häneltä epäoikeudenmukaisesti riistettyä. Sitten hän taas katsoo Mariin.

”Miksihän siskosi ei mennyt kertaakaan veteen? Ihmettelin asiaa jo silloin. Päivä oli kuuma, ja olimme varta vasten tulleet komealle uima-altaalle.”

Etkö tajua senkään vertaa, kysyy Marin ilme. ”Koska hän ei tahtonut meikin kärsivän. Selvähän se. Ja luuletko, että sellaisessa uimapuvussa edes voisi uiskennellä huoletta?”

”Ahaa”, sanoo mies. ”Teillä on varsin erilaiset elämäntyylit, vaikka olette sisaruksia.”

”No kun molemmilla on oma elämänsä.”

Mies miettii noita sanoja jonkin aikaa. Sitten hän taas avaa suunsa.

”Miksihän jokainen meistä kulkee erilaista elämänpolkua? Esimerkiksi teidän tapauksessanne kumpikin on

syntynyt samoista vanhemmista ja kasvanut samassa kodissa. Kumpikin on tyttö. Minkä vuoksi luonteet silti ovat aivan erilaisia? Onko ollut jokin tietty kohta, jossa tiet ovat erkaantuneet? Toinen lepäilee hurmaavana nenäliinan kokoisissa bikineissä altaan laidalla, toinen taas uidelmafininä koulun uimapukua muistuttavassa asussa...”

Mari katsoo puhekumppaniaan. ”Ja nytkö minä sitten tarjoan näppärän, tiivistetyn selityksen? Sillä välin, kun sinä syöt kanasalaattiasi?”

Mies pudistaa päätään. ”Ei, en minä sitä. Sanoin vain ääneen sen, mikä nousi mieleeni. Ei sinun tarvitse siihen vastata. Itseltäni minä kyselen.”

Hän on aikeissa käydä taas salaatin kimppuun, mutta muuttaa mieltään ja jatkaa puhumista.

”Minulla ei ole sisaruksia. Olen siksi vain ihan aidosti utelias. Sen suhteen, missä määrin sisarukset muistuttavat toisiaan ja missä määrin eroavat.”

Mari on vaiti. Mies, yhä aterimet käsissään, katselee vähän aikaa ilmatilaa pöydän yllä ja pohtii jotakin.

Sitten mies sanoo: ”Luin joskus kertomuksen, jossa kolme veljestä ajautui eräälle Havaijin saarelle. Se oli jokin vanha legenda. Luin sen lapsena enkä siksi muista tarinaa tarkalleen, mutta jotenkin tähän tapaan se meni. Kolme nuorta veljestä lähtee kalaan. He joutuvat myrskyyn, ja vene ajelehtii merellä kauan. Lopulta he ajautuvat asumattoman saaren rantaan. Saari on kaunis, sillä kasvaa paljon palmuja ynnä muuta. Kaikenlaisia hedelmiäkin löytyy. Keskellä saarta kohoaa valtavan korkea vuori. Sinä yönä veljesten uniin ilmestyi jumala, joka ilmoitti, että

vähän edempänä rannikolta löytyisi kolme suurta, pyöreää kiveä. Jokaisen heistä tulisi vierittää kivi haluamaansa paikkaan. Siinä paikassa hänen sitten olisi elettävä. Mitä korkeammalle he nousisivat, sitä pitemmälle he maailmaa näkisivät. Jokainen saisi vapaasti valita, mihin jäisi.”

Mies juo vettä ja hengähtää. Marin ilme ei kerro kiinnostuksesta, mutta hän selvästi seuraa tarinaa.

”Oletko pysynyt perässä?”

Mari nyökkää kevyesti.

”Haluatko kuulla jatkoa? Jos ei kiinnosta, voin lopettaa tähän.”

”Kunhan juttu ei ole kovin pitkä.”

”Ei tämä erityisen pitkä ole. Tarina on melko suora-
viivainen.”

Mies ottaa taas kulauksen vettä ja jatkaa sitten.

”Kuten jumala oli sanonut, veljekset löysivät rannikolta kolme suurta kiveä. Ja kuten oli käsketty, he alkoivat vierittää niitä. Kivet olivat hyvin suuria ja niitä oli raskasta työntää, kaiken lisäksi ylämäkeen. Nuorin veljekistä luovutti ensimmäisenä. ’Kuulkaa, minä jään tähän. Tästä on lyhyt matka rantaan ja kalastamaan. Paikka on tarpeeksi hyvä asuttavaksi. Ei haittaa, vaikka en näkisi kovin kauas.’ Kaksi vanhempaa veljeä jatkoivat eteenpäin. Vuoren keskivaiheilla nuorempi heistä kuitenkin luovutti. ’Isoveli, minä jään tähän. Täällä kasvaa runsaasti hedelmiä. Paikka on tarpeeksi hyvä asuttavaksi. Ei haittaa, vaikka en näkisi kovin kauas.’ Vanhin veli jatkoi yhä matkaa rinnettä ylös. Tie kapeni ja muuttui koko ajan vaikeakulkuisemmaksi, mutta hän ei antanut periksi. Hän

oli luonteeltaan sinnikäs ja halusi myös nähdä mahdollisimman kauas. Joten hän puski kiveä voimiensa takaa. Kun oli puurtanut kuukausitolkulla, miltei syömättä ja juomatta, hänen viimein onnistui vierittää kiven vuoren huipulle saakka. Siellä hän pysähtyi ja tähysi ympärilleen. Hänen katseensa ylsi kauemmas kuin kenenkään muun ihmisen. Huipusta tuli hänen asuinpaikkansa. Siellä ei kasvanut edes ruohoa. Linnutkaan eivät lentäneet niin korkealla. Janoonsa hänen oli nuoltava jätää tai kastetta ja nälkäänsä pureksittava sammalta. Mutta hän ei katunut, koska pystyi sieltä näkemään koko maailman... Ja siksi saarella sijaitsevan vuoren huipulla yhä tänäkin päivänä seisoo suuri, pyöreä kivi. Sellainen tarina.”

Hiljaisuus.

Mari esittää kysymyksen.

”Onko siinä kertomuksessa jokin opetuksen tapainen?”

”Varmaankin kaksi. Ensinnäkin,” mies kohottaa yhden sormen, ”ihmiset ovat kaikki erilaisia. Vaikka olisivat veljeksiäkin. Ja toiseksi,” hän kohottaa toisen sormen, ”jos ihminen todella tahtoo saada selville jotakin, niin hänen on maksettava siitä asianmukainen hinta.”

”Minusta kahden nuoremman veljen valitsemat elämät tuntuvat järkevämmiltä”, Mari ilmoittaa.

”Niinpä”, mies myöntää. ”Kukapa tahtoisivat Havaijille päästyään elää kastetta nuollen ja sammalta syöden. Olet ihan oikeassa. Mutta vanhin veli oli utelias näkemään mahdollisimman kauas, eikä hän kyennyt hillitsemään tarvettaan. Hinnasta välittämättä.”

”Älyllistä uteliaisuutta.”

”Sitäpä juuri.”

Mari miettii jotakin. Hänen toinen kätensä on lasketuna paksun kirjan päälle.

”Vaikka kysyisin kohteliaasti, mitä kirjaa luet, niin kysymystäni ei varmaan huomioitaisi”, sanoo mies.

”Ei varmaankaan.”

”Todella paksu teos.”

Mari pysyy vaiti.

”Ei sitä kokoa, jota tytöt tavallisesti kuljettavat laukussaan.”

Kuten arvata saattaa, Mari säilyttää vaitonaisuutensa. Mies luovuttaa ja jatkaa ateriointia. Tällä kertaa hän pysyy hiljaa, keskittää huomionsa kanasalaattiin ja syö sen loppuun. Pureskelee kaikessa rauhassa, juo runsaasti. Pyytää muutaman kerran tarjoilijattarelta lisää vettä. Syö viimeisenkin paahtoleipäviipaleensa.

”Asuit jossain Hiyoshin suunnalla, eikö niin?” mies kysyy. Hänen tyhjät lautasensa on jo korjattu pois.

Mari nyökkää.

”Sitten et enää ehdi viimeiseen vuoroon. Taksilla kyllä pääsee, mutta seuraava juna lähtee vasta aamulla.”

”Tiedän kyllä sen verran”, Mari vastaa.

”No, ei sitten mitään.”

”En tiedä missä itse asut, mutta tuskin sinnekään enää junia kulkee?”

”Kōenjissa. Asun yksin, ja aioin joka tapauksessa harjoitella aamuun saakka. Ja jos tulee tarve, niin kavereillani on autoja.”

HARUKI MURAKAMIN (s. 1949) kirjoista otetaan Japanissa miljoonapainoksia, ja hänen kansainvälinen suosionsa on liki yhtä suurta. Murakami on julkaissut romaaneja, novelleja ja tietokirjoja, joita on käännetty yli 50 kielelle. Lisäksi hän on kääntänyt japaniksi amerikkalaista kirjallisuutta, mm. John Irvingiä, F. Scott Fitzgeraldia ja Raymond Carveria. Murakami on opiskellut elokuva-alaa ja pyörittänyt jazzklubia. Kirjailijaksi hän kertoo kasvaneensa musiikkia kuuntelemalla.

Unenomainen romaani kohtaamisista öisessä Tokiossa. Keskiyön ja aamun välisiin pitkiin, pimeisiin tunteihin mahtuu kokonaisia maailmoja, ja Murakami kuljettaa lukijansa todellisuudesta toiseen taianomaisen varmallalla otteella.

”Merkkillinen ja lumoava romaani, joka on pakko lukea loppuun.”

THE PROVIDENCE JOURNAL

”Murakamin käsissä toivo ei ole enempää eikä vähempää kuin syvä, puhdistava hengenveto.”

THE BOSTON GLOBE

Päällys: Jussi Kaakinen • Valokuvat: Shutterstock

www.tammi.fi

84.2

ISBN 978-952-04-2010-9